

SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR KĀRTĪBU, KĀDĀ PIETEIKUMA IZSKATĪŠANAS STADIJĀ IZLEMJAMS LŪGUMS IEROBEŽOT PIETEIKUMĀ IETVERTĀS INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBU

Rīgā

2016. gada 22. novembrī

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Kaspars Balodis, Gunārs Kusiņš, Sanita Osipova, Daiga Rezevska un Ineta Ziemele,

2016. gada 22. novembra rīcības sēdē izskatīja Satversmes tiesas priekšsēdētāja 2016. gada 7. novembra rīkojumu Nr. RS-5 par rīcības sēdes sasaukšanu un Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2016. gada 1. novembra lēmumus par pieteikuma izskatīšanas termiņa pagarināšanu pēc pieteikumiem Nr. 245/2016, Nr. 246/2016, Nr. 247/2016, Nr. 248/2016 un Nr. 249/2016 (turpmāk – pieteikumi).

Satversmes tiesa konstatēja:

1. Pieteikumus ir iesniegušas piecas fiziskās personas, kuras citstarp lūdz Satversmes tiesu noteikt ierobežotas pieejamības statusu informācijai par katru pieteikuma iesniedzēju, pieteikumu 2.1. un 2.3.3. punktos norādītajai informācijai par pieteikumu iesniedzēju atalgojumu un pieteikumam pievienotajiem pielikumiem (darba līgumiem, izziņām par veiktajām izmaksām), kā arī noteikt aizliegumu ar minēto informāciju iepazīties citiem lietas dalībniekiem vai trešajām personām.

Pieteikumu iesniedzēji neesot valsts amatpersonas un informācija par viņu atalgojumu esot uzskatāma gan par komercnoslēpumu, kura atklāšanu nevēloties pieteikumu iesniedzēju darba devēji, gan arī par pieteikumu iesniedzēju privātās dzīves sastāvdaļu. Informācijas par pieteikumu iesniedzēju atalgojumu publiskošana esot vērtējama kā iejaukšanās personas privātajā dzīvē, jo atalgojuma izmaiņas varot ietekmēt dažādi privātās dzīves notikumi, piemēram, slimība, bērna kopšanas atvaļinājums, ikgadējais atvaļinājums u.c. Savukārt pieteikumu iesniedzēju vārdu, uzvārdu, personas kodu vai citu personas datu publiskošana radīšot viņiem būtisku reputācijas apdraudējuma risku, kā arī tā varētu radīt spekulācijas par pieteikuma iesniedzēju amatiem un atalgojumu. Turklāt trešās personas šādu informāciju varēšot izmantot mantkārīgos vai kādos citos nolūkos. Tādā situācijā radīšoties pieteikumu iesniedzēju tiesību uz privāto dzīvi aizskārums.

Satversmes tiesa secināja:

2. Pieteikumu iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu ierobežot noteiktas pieteikumos ietvertās informācijas pieejamību. Lūgumi pamatoti ar to, ka pieteikumos un to pielikumos atspoguļotie fakti atklāj tādu informāciju par komercnoslēpumu un fizisko personu privāto dzīvi, kuras izpaušana varētu radīt nesamērīgu kaitējumu pieteikumu iesniedzējiem un trešajām personām.

Satversmes tiesa ir noteikusi kārtību, kādā lietas sagatavošanas stadijā ir izlemjams lūgums ierobežot lietas materiālos ietvertās informācijas pieejamību. Lietas sagatavošanas stadijā šādu lūgumu izlemj rīcības sēde (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 4. oktobra lēmumu lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01*). Savukārt jautājums par to, kādā kārtībā ir ierobežojama pieteikumā un tā pielikumos ietvertās informācijas pieejamība pieteikuma izskatīšanas stadijā, Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā nav regulēts, un līdz šim to nav noteikusi arī Satversmes tiesa. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmo daļu Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulētus procesuālus jautājumus izlemj Satversmes tiesa.

Līdz ar to Satversmes tiesai rīcības sēdē ir jānoteic kārtība, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā ir izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību.

3. Satversmes tiesa tās kompetencē nodotās lietas skata noteiktā procesuālā kārtībā. Satversmes tiesas process norit vairākās secīgās procesuālajās stadijās.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta pirmo daļu pieteikumu izskata un par lietas ierosināšanu vai atteikšanos ierosināt lietu lemj kolēģija triju tiesnešu sastāvā, izņemot Satversmes tiesas likuma 20. panta 7.¹ daļā noteikto gadījumu, kad pieteikumu izskata un lēmumu par to pieņem rīcības sēde pilnā tiesas sastāvā. Satversmes tiesas procesa stadija – pieteikuma izskatīšana – sākas ar tiesas priekšsēdētāja rīkojumu par pieteikuma nodošanu izskatīšanai Satversmes tiesas kolēģijai un noslēdzas ar kolēģijas lēmumu par lietas ierosināšanu vai atteikšanos ierosināt lietu.

Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā kolēģijai ir noteiktas tiesības lemt gan par lietas ierosināšanu vai atteikšanos ierosināt lietu, gan arī par citiem jautājumiem, kas saistīti ar kolēģijā izskatāmo pieteikumu. Piemēram, lemt par pieteikuma izskatīšanas termiņa pagarināšanu, konkrētu personu uzaicināšanu uz kolēģijas sēdi, paskaidrojumu un dokumentu pieprasīšanu u.c.

Satversmes tiesa jau ir norādījusi: Satversmes tiesas likuma 20. panta pirmās daļas mērķis ir noteikt ne vien to, ka kolēģija varētu lemt tikai par lietas ierosināšanu vai atteikšanos ierosināt lietu, bet arī to, kas Satversmes tiesas vārdā ir tiesīgs izlemt ar izskatāmo pieteikumu saistītos jautājumus. Turklāt Satversmes tiesa ir noteikusi, ka lēmumu par tiesas nolēmuma izpildes apturēšanu pieteikuma izskatīšanas stadijā pieņem kolēģija, kas izskata attiecīgo pieteikumu (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 31. augusta lēmumu par kārtību, kādā pieņemams Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektajā daļā paredzētais lēmums*).

Tādējādi pieteikuma izskatīšanas stadijā ar pieteikuma izskatīšanu saistīto jautājumu izlemšana ir piekriticīga Satversmes tiesas kolēģijai triju tiesnešu sastāvā.

4. Persona vēršas ar konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā, lai aizstāvētu savas Satversmē noteiktās pamattiesības, kas ir vai var tikt aizskartas. Satversmes tiesai pēc iespējas jānovērš personas pamattiesību aizskārums, vienlaikus neradot pieteikuma iesniedzējiem un trešajām personām citu Satversmē garantēto pamattiesību aizskārumu, kā arī nenodarot būtisku kaitējumu valsts vai sabiedrības interesēm (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2005. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-12-0103 25. punktu*).

Informācijas, kas vienreiz ir izpausta vai publicēta, pieejamību vairs nevar ierobežot. Proti, ja informācija par personas privāto dzīvi vai komercnoslēpumu kļūst vispārpieejama jau pieteikuma izskatīšanas stadijā, jebkāda tās pieejamības ierobežošana turpmākajās procesuālajās stadijās kļūst bezjēdzīga. Pieteikumos un to pielikumos ietvertās informācijas, kuras pieejamību lūdz ierobežot pieteikuma iesniedzēji, izpaušana citstarp varētu ierobežot pieteikuma iesniedzēju tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, kā arī trešo personu tiesības uz komercnoslēpuma aizsardzību. Tādēļ, lai novērstu iespējamu kaitējumu personas tiesībām un likumiskajām interesēm, kas varētu rasties, izpaužot informāciju par personas privāto dzīvi vai komercnoslēpumu, jautājums par nepieciešamību aizsargāt šādu informāciju jāizlemj pēc iespējas agrākā procesuālā stadijā.

Turklāt informācijas pieejamības ierobežošana nolūkā aizsargāt personas tiesības un likumiskās intereses ir jāveic efektīvi. Proti, tādā procesuālā kārtībā, kas ļauj jautājumu par informācijas pieejamības ierobežošanu izlemt pietiekami ātri, nodrošināt Satversmes tiesas procesa atbilstību tiesībām uz taisnīgu tiesu un samērot personas tiesības uz privātās dzīves un komercnoslēpuma aizsardzību ar sabiedrības tiesībām uz informāciju par konstitucionālo tiesvedību (*sk. arī Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 4. oktobra lēmumu lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01 3.2. punktu*).

Lai panāktu personas tiesību un likumisko interešu efektīvu aizsardzību, vienlaikus nodrošinot personas tiesības uz taisnīgu tiesu un ievērojot procesuālās ekonomijas principu, pieteikuma izskatīšanas stadijā tiesības izlemt lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību ir piešķiramas Satversmes

tiesas kolēģijai, kura izskata attiecīgo pieteikumu, vai Satversmes tiesas likuma 20. panta 7.¹ daļā noteiktajā gadījumā – rīcības sēdei pilnā tiesas sastāvā. Šāds risinājums nodrošinās minētā jautājuma izlemšanu pēc iespējas agrākā procesuālā stadijā. Savukārt lēmuma koleģiāla pieņemšana nodrošinās pienācīgu dažādu tiesību un likumisko interešu samērošanu. Proti, kolēģija, lemjot par lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību, izvērtēs, vai šāda lūguma apmierināšana neaizskars personas tiesības uz taisnīgu tiesu un netraucēs objektīvai tiesas procesa norisei, kā arī nepārkāps sabiedrības tiesības iegūt informāciju par konstitucionālo tiesvedību. Turklāt kolēģijas sākotnējais lēmums noteikt ierobežotu pieejamību konkrētai pieteikumā ietvertajai informācijai neliedz Satversmes tiesai turpmākajās procesuālajās stadijās nepieciešamības gadījumā šo jautājumu izlemt citādi.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmo daļu un Satversmes tiesas reglamenta XIV nodaļu,

Satversmes tiesa nolēma:

1. Noteikt, ka pieteikuma izskatīšanas stadijā lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata pieteikumu, vai Satversmes tiesas likuma 20. panta 7.¹ daļā noteiktajā gadījumā – rīcības sēde pilnā tiesas sastāvā.

2. Nosūtīt šo lēmumu publicēšanai oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētājs

A. Laviņš